

روز گذشته علی باقری پس از بیش از یک دهه، دوباره به معاونت بین الملل دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی بازگشت. دفعه قبلی سعید جلیلی، دبیر شورای عالی امنیت ملی بود و با حکم او، باقری معاون بین الملل ششد و حالا علی لاریجانی آنجاست و با حکم او، باقری بار دیگر به شورای عالی امنیت ملی رفت. صبح شنبه و با حضور علی باقری در کنار لاریجانی در دیدار رئیس ششورای امنیت ارمنستان با حضور رئیس جمهور، خبر انتصاب علی باقری منتشر شد.

باقری از دهه ۸۰ تاکنون، که دوباره بر همان صندلی نشست، در جایگاه‌های مختلف تجربیات متعددی اندوخته است. او سال‌ها مذاکره‌کننده ارشد ایران در مذاکرات هسته‌ای بود. مدتی نیز معاون امور بین الملل رئیس قوه قضائیه و دبیر ستاد حقوق بشر شد. در دورانی که شهید رئیسی رئیس قوه بود. همزمان با وزارت شهید امیرعبداللهیان، معاون سیاسی وزیر خارجه شد و ریاست تیم مذاکره‌کننده ایران در مذاکرات مربوط به احیای برجام در وین را بر عهده داشت. پس از سقوط بالگرد رئیس جمهور و در دوره فقدان رئیس جمهور و وزیر خارجه، او با حکم محمد مخبر سرپرست وزارت خارجه شد تا زمانی که دولت جدید بر سر کار آمد. در شهر پور ۱۴۰۳ نیز علی باقری با حکم رهبر انقلاب به عضویت شورای راهبردی سیاست خارجی درآمد و مدتی هم دبیر این شورا شد.

در دولت مسعود پزشکیان، او از سیدعباس عراقچی وزیر خارجه حکم مشاوره دریافت کرد و حالا نیز معاون بین الملل علی لاریجانی در دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی شده است؛ اتفاقی که می‌تواند نشانه‌ای از تلاش برای بالندگی سیاست خارجی و موضوعات امنیت ملی ایران و کنار زدن تعلقات جناحی در این حوزه‌ها باشد.

در این زمینه با حسین محمدی‌سیرت، کارشناس امور بین الملل و سیاسی‌گفت‌وگو کرده‌ایم؛ از ترکیب فرا جناحی عراقچی - لاریجانی

انتصاب علی باقری به عنوان معاون بین‌الملل شعام پیام‌های روشنی دارد

شعام؛ نسخهٔ ۱۴۰۴

– باقری، تا اجماع و انباشت تجربه‌ها در موضوع مذاکرات هسته‌ای و سیاست خارجی؛ امری که بر قدرت ایران می‌افزاید.

واقع‌بینی به‌جای نگاه شعاری

حسین محمدی‌سیرت چند نکته را پیرامون انتصاب جدید در شورای عالی امنیت ملی، یعنی انتصاب دکتر باقری در معاونت بین‌الملل شعام، بیان کرد: «نکته اول، به نظر می‌رویکرد فرا جناحی دکتر علی لاریجانی است؛ به این معنا که نه فقط در این انتصاب، بلکه در دیگر انتصاب‌ها

ارزیابی اولیه از گفت‌وگوی رئیس‌جمهور با ۳ کارشناس سیاسی

یک ایدهٔ خوب و ۳ اشکال راهبردی

اما گفت‌وگوی وی با چهره‌های مختلف سیاسی و رسانه‌ای از این جهت، متمایز بود. رئیس‌جمهور با وجود قرار گرفتن مقابل چهره‌های سیاسی و رسانه‌ای مختلف تلاش می‌کرد به‌دوراز سیاست‌زدگی به سؤالات بی‌پرده و صریح پاسخ دهد. امسال به‌جای مجریان تلویزیونی که شاید در مواردی سؤالاتی مشخص و هماهنگ‌شده مطرح می‌کردند و پاسخ‌های کلیشه‌ای هم می‌گرفتند، چهره‌های سیاسی و رسانه‌ای در گفت‌وگو مقابل رئیس‌جمهور حاضر شدند که طبیعتاً دغدغه‌ها، نظام مسائل و مطالبات جریان متبوع خود را از رئیس‌جمهور می‌پرسیدند. این بخش از گفت‌وگوها علاوه‌بر آنکه با پیروی از اصل آزادی بیان، مجالی برای تضارب آرا و بیان نظرات مختلف مقابل رئیس‌جمهور فراهم می‌کرد، پاسخ‌هایی هم که رئیس‌جمهور به هرکدام از این سؤالات مثل آزادی زندانیان سیاسی، شروع جنگ و مواردی از این‌قبیل دادند، این پیام را به مردم منتقل کرد که وی در تعریف بحران‌ها و چالش‌های موجود در کشور، نه بر مبنای مطالبه‌و خواست یک جریان خاص سیاسی که بر مبنای منافع و مصالح عمومی و جمعی عمل می‌کند و البته به‌شروط قابل تحقق بودن، مطالبات خاصه جریانات سیاسی را نیز مورد پیگیری قرار می‌دهد.

برخوردی فرا جناحی با مطالبات جناحی

دولت چهاردهم از همان روزهای ابتدایی شروع فعالیت، گفتمان‌محوری دولت را بر مبنای شعار اصلی رئیس‌جمهور برقراری وفاق ملی در تمام سطوح پیش برد. دولت علاوه بر آنکه به دنبال کم‌رنگ کردن شکاف‌ها میان مردم و دولت بود، تمرکز اصلی را بر ایجاد همگرایی با سطوح حکمرانی و سران قوا قرار داد. با گذشت یک سال از فعالیت دولت و با توجه به اظهارات رئیس‌جمهور در گفت‌وگوی تلویزیونی این موضوع را می‌توان با قطعیت بیشتری مطرح کرد که وفاق همچنان به‌عنوان کارویژه اصلی دولت، موردتوجه رئیس‌جمهور قرار دارد. نکته مهم‌تر آنکه در پیگیری امور و دغدغه‌های مردم، رئیس‌جمهور به این اصل اساسی یعنی حفظ انسجام توجه داشت و علاوه‌بر آن نیز به آن توجه داشت که به نام وفاق صرفاً مطالبات یک جناح سیاسی خاص را پیگیری نکند. در روزهای بعد از توقف جنگ، مدام این موضوع از جانب برخی رسانه‌های اصلاح‌طلبی مطرح می‌شد که می‌بایست از بروز دوباره جنگ اجتناب کرد اما زمانی که این سؤال از جانب محمدعلی ابطحی با این مضمون مطرح شد که مردم جنگ نمی‌خواهند و باید از هر اقدامی برای توقف جنگ استفاده کرد، پاسخ رئیس‌جمهور همان پاسخی بود که رهبر انقلاب در روزهای بعد از توقف جنگ بارها به

رئیس‌جمهور سفر مهمی به چین خواهد داشت

مکانیسم شانگهای

ادامه از صفحه یک

۲. اهمیت دوم، میزان این نشست است؛ چین. در دورانی که رئیس‌جمهور آمریکا با سوءاستفاده از قدرت اقتصادی آمریکا کشورها را تحت فشار قرار داده است پکن شریک بسیار بی‌هزینه‌ای به شمار می‌رود. در حال حاضر چین دومین اقتصاد دنیا است و اگر خللی در روند رشد این کشور به وجود نیاید، تا ۵ سال آینده، تبدیل به اقتصاد نخست دنیا خواهد شد. از این رو، توسعه همکاری‌ها به‌ویژه در حوزه اقتصاد با چین برای همه کشورها از جمله کشور‌های اروپایی که متحد نزدیک واشنگتن به شمار می‌روند، دارای اهمیت است.

۳. سومین دلیل اهمیت این اجلاس را می‌توان از منظر تهران به نظاره نشست. پس از تجاوز رژیم‌صهیونیستی با مشارکت آمریکا به ایران و ناکامی در حصول نتیجه، این نخستین اجلاسی در این سطح است که رئیس‌جمهور ایران در آن شرکت می‌کند. این حضور از آن

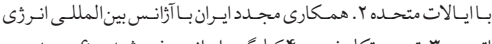
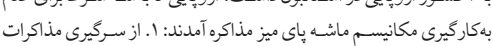
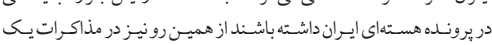
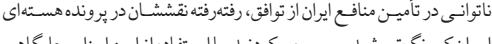
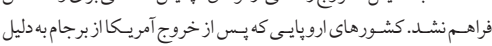
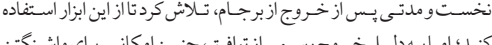
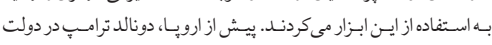
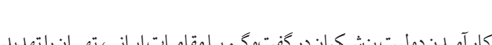
شاهد حضور بازرگان سیاسی هستیم که ظاهراً در طیف‌های مختلف سیاسی معنا پیدا می‌کنند. خب، طبیعتاً جایی که آن گرایش‌ها و علایق سیاسی داخلی و جناحی کم‌رنگ می‌شود، موضوع منافع ملی پررنگ می‌گردد. از این جهت، انتصاب دکتر علی باقری به نظم انتصابی است که حکایت از رویکرد فرا جناحی دبیر فعلی شورای عالی امنیت ملی دارد. نکته دوم اینکه این بار معاون بین‌الملل شعام از وزارت خارجه آمده و این می‌تواند نوعی هماهنگی بیشتر را در فضای دستگاه سیاست خارجی، خصوصاً با وزارت خارجه، فراهم کند. در نتیجه، شورای عالی

آن اشاره کردند. «ما هم جنگ نمی‌خواهیم اما آمریکا به دنبال تجزیه ایران است.» رئیس‌جمهور در ادامه صحبت‌ها در مورد آزادی زندانیان سیاسی نیز پاسخ داد که این موضوع در حوزه اختیارات دولت نیست و نمی‌توان به قوه قضائیه گفت چه بکند یا چه نکند. البته در مورد رفع فیلترینگ هم اشاره کرد که قرار بود فیلتر تلگرام رفع شود که جنگ شد. پاسخ‌های رئیس‌جمهور به این مطالبات که برخی از آن‌ها بدون در نظر گرفتن ممکن بودن یا نبودن آن در قالب توقعاتی برای دولت مطرح می‌شد این گزاره را اثبات کرد که در نگاه رئیس‌جمهور و بر خلاف برخی تعبیر، وفاق در تحقق یا عدم تحقق مطالبات جریان اصلاح‌طلبی معنا نمی‌شود و مفهومی گسترده‌تر و بسیط‌تر از تأمین منافع یک جریان خاص دارد. مسعود پزشکیان مانند دیگر مقامات سیاسی که در روزهای گذشته بر ضرورت اجتناب از اختلاف‌افکنی و ادامه دعوای‌های سیاسی تأکید کردند، به این موضوع تأکید کرد و خطر صدای وحدت‌شکن در داخل کشور را از اسنپ‌پک، خطرناک‌تر دانست. رئیس‌جمهور بدون آنکه از فشارها و فضاسازی‌ها در چند وقت اخیر صحبتی کند، در نگاه کلان به ضرورت حفظ انسجام در جامعه تأکید کرد و به‌خطرآفادان این انسجام را از اقدامی بین‌المللی علیه ایران مثل فعال‌سازی ماشه، بیشتر دانست؛ چراکه در صورت وجود چندصدایی در داخل کشور است که قدرت‌های خارجی مجال پیدا می‌کنند کشور را تضعیف کنند و به آن ضربه بزنند. این اشاره و تأکید نشان می‌دهد با گذشت یک سال از شروع به کار دولت، وفاق مسیری را که مدنظر رئیس‌جمهور بوده طی کرده و ادامه داده و می‌توان گفت تقریباً در تمام سطوح این اتحاد و همدلی و دوری از دعوی‌ا سیاست‌زده و بی‌حاصل جناحی، دیده می‌شود.

فقدان دورنمای روشن از آینده

اگرچه در متن و بطن گفت‌وگوی رئیس‌جمهور، گفتمان اصلی دولت و تداوم آن به چشم می‌خورد اما آنچه باید در صحبت‌های وی مطرح می‌شد و مطرح نشد و نگفته‌های وی قابل تأمل است. بعد از گذشت یک سال از شروع فعالیت دولت، انتظار مردم از رئیس‌جمهور آن است که کارنامه مشخصی از آنچه دولت در یک سال گذشته انجام داده ارائه دهد؛ گزارشی از موفقیت‌ها و عدم موفقیت‌های دولت و بررسی چرایی آن‌ها برای مردم ارائه دهد. اساساً علت اصلی برگزاری گفت‌وگوی رئیس‌جمهور به مناسبت هفته دولت این است که رئیس‌جمهور موضوعات و مواجیه با چالش‌ها را از زاویه‌ای مطرح کند که در یک سال گذشته کمتر به آن پرداخته شده است. مطرح‌کردن اظهارات و

امنیت ملی نه در رقابت و نظارت و وزارت خارجه، بلکه در همکاری با آن می‌تواند دستگاه سیاست خارجی کشور را پیش ببرد. نکته سوم، که به‌نظم قابل توجه است، مسئله رویکرد موجود در شورای عالی امنیت ملی و شخصیت‌هایی مانند دکتر باقری است. در این فضا شاهد نوعی آرمان‌گرایی واقع‌بینانه هستیم؛ شخصیت‌هایی که در عین باورمندی به آرمان‌های انقلاب، صحنه بین‌الملل را واقع‌بینانه تحلیل می‌کنند. نه صرفاً نگاهی شعاری یا هیجانی به عرصه بین‌الملل دارند و نه صرفاً در چهارچوب واقعیت‌های مادی و ارزش‌های غربی به سیاست خارجی نگاه می‌کنند. به نظر می‌توان در این فضا و در این انتصابات نوعی آرمان‌گرایی واقع‌بینانه دید؛ به این معنا که در عین باور به آرمان‌های انقلاب اسلامی، تصمیم‌گیری‌ها عاقلانه و با شناخت واقعی از صحنه سیاست خارجی و عرصه بین‌الملل انجام می‌شود. این نیز از جهتی نکته قابل توجهی است. نکته دیگر اینکه این انتصاب می‌تواند به شورای عالی امنیت ملی کمک کند و وزن شعام را بالا ببرد. مسئله «نمایندگی» در اینجا اهمیت دارد. بالاخره دکتر علی باقری سابقه مفصلی در مذاکرات گذشته دارد؛ در دوره دکتر جلیلی و بعد در دوره شهید رئیسی که به نوعی سرپرست وزارت خارجه شد. بنابراین، او سابقه و جایگاه قابل توجهی در عرصه سیاست خارجی کشور دارد. به نظر این موضوع باعث می‌شود وزن نمایندگی شورای عالی امنیت ملی در مقابل طرف خارجی پررنگ‌تر شود. طرف خارجی می‌داند که با بازیگر و کنشگری گفت‌وگو می‌کند که نمایندگی جدی از طرف نظام دارد، و این وزن جدی کمک بسیار مهمی به ساختار شورای عالی امنیت ملی می‌کند و نکته آخر اینکه شورای عالی امنیت ملی طبیعتاً محلی است برای اجماع تجربه نظام در عرصه‌های مختلف. فکر می‌کنم انتصاب دکتر باقری و دیگر شخصیت‌هایی که در شرایط فعلی اتفاق افتاده، روایتی است از انباشت و اجماع تجربه نظام و می‌تواند نمایانگر اقتدار سیاسی در ساختار سیاسی کشور باشد.»

